

Deze jaargang, bestaande uit 2 delen (te zamen 650 bladzijden) is te bekomen door storting van 250 Fr (185 Fr voor de leden van onze kring) op P.R. nr 907.62 van de Provincie Oost-Vlaanderen, verkoop druksels, Griffie, Goevernementstraat, 1, 9000 GENT. Bij de betaling moeten onze leden uitdrukkelijk vermelden dat zij deel uitmaken van de Heemkundige en Historische kring "Gent".

ooooooo

DE EERSTE GENTSE FEESTEN

Tot in 1842 hadden de verschillende wijken of parochies van Gent elk hun eigen kermis. In 1786 had Jozef II wel bepaald, dat in al de gemeenten van ons land de kermissen op dezelfde dag moesten gehouden worden om nutteloze uitgaven en vermaken te vermijden (Pirenne: deel III blz. 208), maar deze maatregel was zonder gevolg gebleven. Op 18 maart 1843 besluit de gemeenteraad jaarlijks een algemene kermis in te richten; in 1843 zullen de Gentse Feesten doorgaan in juni om samen te vallen met de paardenwetrennen, waarvan de datum reeds bepaald was. Vanaf 1844 zullen de Gentse Feesten gehouden worden de tweede zondag van augustus. De bedoeling was de wijkkermissen te laten uitsterven; het voorstel werd gedaan door de vereniging L'Union, waarschijnlijk om een dubbele reden: de mogelijkheid een grotere kermis in te richten en ook opdat de fabrieken geen hinder meer zouden hebben van de verspreide afwezigheden van de werklieden.

Op zaterdag 24 juni 1843 werd om acht uur 's avonds met het luiden van de grote klok van het Belfort de Gentse kermis aangekondigd.

Op zondag 25 juni had 's morgens in de Troonzaal op het stadhuis de plechtige prijsuitdeling van het conservatorium plaats, die gepaard ging met de uitvoering van enkele muziekstukken door de leerlingen.

's Namiddags verenigden zich een dertigtal maatschappijen van handboogschutters uit verschillende steden en gemeenten van het land aan het stadhuis. De burgemeester overhandigde aan de voorzitter van de Gentse maatschappij St.-Sebastiaan de prijzen in zilverwerk voor de overwinnaars van de wedstrijd. De St.-Sebastiaansgilde bestond reeds in de 14e eeuw; het Oudheidkundig Museum in de Bijloke bezit een tweetal schilderijen van het St.-Sebastiaansgild: het portret van een koning en een koningschiëting op de Kouter. Van het stadhuis trokken de maatschappijen in stoet met "vliegende vaandels" en geleid door de muziek van het Filharmonisch genootschap naar de gebouwen van de St.-Sebastiaanvereniging bij de Bijloke, waar de schiëting plaats had. Er waren 169 schutters. Als eerste prijs werden twaalf lepels en vorken in zilver geschonken. Een maatschappij van Ledeborg kreeg een medaille voor de schoonste uitrusting; een maatschappij van Oudenaarde een medaille voor het grootst aantal deelnemers, terwijl een maatschappij uit Paturage de medaille voor de verst afgelegene vereniging bekwam.

's Namiddags werden in de oude citadel (Spanjaardkasteel) ring-spelen en wedlopen ingericht. Hier was de eerste prijs een zil-veren uurwerk.

Te St. Denijs-Westrem hadden de wedstrijden voor renpaarden plaats; in totaal waren hier 8.500 fr prijzen.

's Avonds werd er op het St. Pietersplein op de mast geklommen. Er was ook nog een kosteloze vertoning door de maatschappij Broedermin en Taalijver, die "Jacob van Artevelde", een histo-risch drama in drie bedrijven door H. Van Peene en "Juffrouw Grégoire of de Waardin uit de Pijnappel", zangspel in twee be-drijven, opvoerde.

Op maandag 26 juni werden door het Weldadigheidsgesticht 3000 tarwebroden aan de armen uitgedeeld.

's Namiddags was het nu de beurt aan de kruisboogschutters van St. Joris om aan het stadhuis de prijzen in ontvangst te nemen en daarna in stoet op te stappen naar hun lokaal op de Nieuwe Wandeling, waar de wedstrijden plaats hadden.

's Avonds was er in het Casino op de Coupure een prachtig feest: een concert door een harmonie, verlichting van de gebouwen en tuinen, een prachtig vuurwerk en een bal. De toegang tot het Casi-no bedroeg drie frank, waardoor dit feest enkel toegankelijk was voor de begoede burgerij.

Ook de Kouter was prachtig verlicht; 's avonds had er een volks-dansfeest plaats.

Op dinsdag 27 juni hadden te St. Denijs-Westrem opnieuw wedstrij-den voor renpaarden plaats; 's namiddags hadden er volksvermakelijk-heden plaats op de Vrijdagmarkt. 's Avonds gaf de Filharmonie in het lokaal van St. Joris op de Nieuwe Wandeling een concert en steeg een luchtballon op. De toegang was hier slechts twee frank, maar zeker nog te veel voor de werkman.

's Avonds laat gaf de zangmaatschappij Orpheus een Venetiaanse serenade op de Coupure: ze voerden koorzangen uit op verlichte vaartuigen versierd met vlaggen en wimpels.

In de zaal Rhetorica in de Parnassusberg op de Houtlei werd op zondag, maandag en disndag telkens een bal gegeven; de toegang bedroeg 0,75 fr per bal.

Als slot van de feesten werd op woensdag 28 juni op het water van het dok een steekspel ingericht.

Tijdens de feesten mochten de koffiehuisen en herbergen de ganse nacht geopend blijven. Het programma van de feesten werd gedrukt en uitgehangen.

Sedert de eerste Gentse Feesten in 1843 zijn openbare verlichting, volksbals en volksfeesten constante programmapunten gebleven. In 1860 kwam er een nieuwigheid. We lezen in G. van G.: "Dinsdag, evenals de twee vorige dagen, is het dansfeest op de Koornmarkt door de Zware en Logte Gentenaars gegeven, zo goed onthaald, dat de regering voortaan een volksvermakelijkheid te meer op het programma van de Gentse Kermis zal kunnen aantekenen. Het hoofd-personnage van deze dansvertoning is Pieter Lieven van Acker, ge-kend onder de bijnaam Pier de Beuling. Ofschoon 51 jaar oud weet

deze wakkere man nog de onmogelijkste sprongen te maken. Hij geeft lessen in het dansen sedert 1835. Hij is vader van 19 kinderen. Enige maanden geleden vierde hij met een zekere praal zijn jubelfeest van zijn 25-jarig meesterschap."

In 1860 werden de kosteloze vertoningen gegeven in de Minard-schouwburg: opgevoerd werd het stuk "Teniers te Grimbergen": libretto geschreven door Prudens van Duyse, muziek van zijn zoon Florimond van Duyse. De verslaggevers noemden het "een kostelijk kunstjuweeltje".

In de G. van G. van 19.9.1860 vernemen we nog iets meer over Pier de Beuling: "Zondag 23 september zal in de herschilderde toneelzaal Rhetorica op de Houtlei de maatschappij De Zware Gentenaars een feest inrichten. De voorzitter Pieter van Acker alias Pier de Beuling zal het publiek in zijn lokaal een feestelijke avond bezorgen".

Op een verschijnsel, dat gepaard ging met de Gentse Feesten, willen we nog wijzen: "Nauwelijks is de kermis angebroken, of men ziet met gehele dozijnen kaartspelers en teerlingwerpers hun ton oprichten, messen, spiegels, horloges en duizend dingen uitpakken en voor enige centen, met de eerstkomende best, de kaart in de waagschaal stellen. Anderen beproeven met de teerlingen een winstzoeker zijn centen uit de beurs te krijgen en trachten hem door sterk geroep genoegzaam te doen verstaan, dat bij hen de ware fortuin te vinden is. Menig onnozele bloed durft ten koste van zijn beurs een kans wagen en verlaat meestal met ledige zak de ton, waarin hij meende, dat zijn geluk verborgen lag, want behalve dat het spel altijd tot verder spelen aanlokt, bevindt er zich steeds een associé bij de toeschouwers, die de speler uitnodigt om met hem enige centen te wagen. En zo blijft de sukkelaar volhouden, totdat zijn kermischat een plaats in de zak van de huichelaar ingenomen heeft. In tegenwoordigheid van de politie gaat dit slechts om centen, maar in hun afwezigheid gaat het ook om franken en halve franken. Niet alleen grote lieden zijn aan het spel verslaafd, ook kinderen worden door het spel aangelokt." De redacteur vraagt de overheid deze misbruiken te doen ophouden.

Dit bericht kunnen we aanvullen met een andere mededeling uit de Gazette van Gend van 11 augustus 1841: "De politie van de vijfde wijk heeft zondag een expeditie gedaan, welke het wenselijk ware in de overige wijken van de stad, en bijzonderlijk in de derde en vierde wijk, alwaar het geenszins aan tuisers en thuisplaatsen ontbreekt, te zien nagevolgd worden. De agenten van politie van de vijfde wijk in burgerkleding vermomd, hebben zich 's morgens op de westkant der grote voetvolkkazerne van St. Pieters begeven, alwaar ze een vijftiental tuisers of dieven, zoals men van overdag die gasten terecht gedoopt heeft, in flagrant délit betrapt en drie van hen aangehouden en in hechtenis gezet hebben. Vijf of zes nietdeugen, welke door de agenten herkend werden, zullen voor het feit rechterlijk vervolgd worden".

Uit het voorgaande kunnen we besluiten, dat de aantrekkingskracht van de kansspelen altijd groot was en dat er altijd personen wa-

ren, die de hoop op een gemakkelijke winst van naïvelingen wisten uit te buiten. "Er is niets nieuws onder de zon", zouden we filosofisch kunnen besluiten.

Maar hiermede zijn we afgedwaald van ons onderwerp. Zeker is er nog veel over de "Gentse Feesten" te vertellen. Dit komt wel later.

M. STEELS

oooooooo

EEN GENTSE PUZZEL

Ter gelegenheid van de jaarwisseling denkt G.T. er niet verkeerd aan te doen zijn talrijke lezersschaar op een e i g e n a a r - d i g e filippienpuzzel te vergasten, verwachtend natuurlijk dat dit brokje hersengymnastiek door tallozen met geestdrift succesrijk zal beoefend worden.

Zie op nevenstaande bladzijde een ROOSTER waarvan 96 hokjes genummerd zijn van 1 tot 96. Op een andere plaats vindt u een lijst bestaande uit 18 groepjes van 3 tot 11 getallen.

De 96 getallen van het ROOSTER vormen 23 groepjes van 2 of meer getallen die zoveel woorden voorstellen vanzelfsprekend bestaande uit 2 of meer letters. Even vanzelfsprekend stellen gelijke getallen steeds gelijke letters voor: b.v. kunnen al de getallen 32 een w voorstellen, al de getallen 33 een j. Bent u erin geslaagd al de getallen door hun letters te vervangen, dan ontstaan IN HET ROOSTER 4 versregels ontleend aan een Gents lied. In die tekst is sprake van 2 beroemde Gentse personages waarvan niet kan gezegd worden dat ze Stropdragers geweest zijn. Beiden kwamen op een bloedige wijze om het leven.

De getallen in het ROOSTER kunt u in letters vertalen nadat u de 18 "namen" van de LIJST gevonden hebt, dit dank zij de omschrijvingen waarvan de groepen getallen gevolgd zijn. Wel te verstaan staan alle 18 namen in nauw verband met Gent, met Gents verleden, met Gents toponymie.

Gevraagd wordt: 1° de 4 versregels;
 2° de naam van de dichter ervan;
 3° de naam van de toondichter van het lied.
 (Dezelfde componist heeft op zijn naam het koor staan getiteld "De Maagd van Gent", een werk dat natuurlijk niet meer uitgevoerd wordt.)

Oplossingen worden ingewacht tot uiterlijk 15 januari 1974. De inzenders van 3,2 of 1 correcte oplossin(en) zullen in G.T. op een erelijst vermeld worden.